

viziunile tehnico-interpretative „la zi” ale unor soliști consacrați au darul de a atrage, în general, curiozitatea și aprecierile unui public divers ca nivel de formare culturală, ultimele două recitaluri incluse în festival (care au avut loc succesiv, în 11 și 12 noiembrie, în luxoasa Aulă a Bibliotecii Centrale Universitare) au adus în prim plan nume marcante, precum cele ale italienilor Lorenzo Micheli și Matteo Mela care alcătuiesc remarcabilul **Solo Duo**, și, în final, cel al excepționalului chitarist argentinian **Pablo Márquez**, una din personalitățile „de calibru greu” din categoria performerilor artistici ai secolelor XX-XXI.

Programul renumitului duo italian, intitulat „În țara oglinzilor: o metamorfoză pe 12 corzi”, a pus în valoare aranjamentele unor lucrări a căror popularitate s-a menținut nealterată până astăzi: „Patetica” și „Sonata Lunii” (ambele sonate beethoveniene – op. 13 și op. 27 no. 2 – în versiune integrală), plus cele patru piese de caracter – *Prélude*, *Menuet*, *Clair de Lune* și *Passepied* – ce alcătuiesc la fel de celebra *Suite bergamasque* de Debussy. *Tonadilla* pentru două chitare de Joaquín Rodrigo a completat, sub aspectul specificității particularităților ritmice, tabloul unui demers interpretativ coordonat în tandem cu finețe și precizie de ceasornic de către Lorenzo Micheli și Matteo Mela. Considerat, de altfel, ca unul din ansamblurile „de top” din ierarhia europeană, **Solo Duo** și-a reliefat, și în acest recital bucureștean, virtuțile interpretative: tranziția inteligentă între

stiluri, fluiditatea frazării, controlul judicios asupra emisiei sonore, varietatea și echilibrul planurilor dinamice, omogenitatea intențiilor generatoare de stabilitate la nivelul întregului eșafodaj semantic.

Replică virtuală a recitalului celor doi italieni, ultima seară a ambițiosului proiect festivalier conceput de Costin Soare a adus în centrul atenției un desăvârșit artizan al actului interpretativ, un muzician versatil, neobosit explorator al structurilor

sonore inedite, distins cu premii marcante pentru calitatea cu totul specială a înregistrărilor sale: **Pablo Márquez**. Purtând titlul „Catalanesca”, parcursul repertoriului ales pentru a încheia ediția 2017 a „Serilor de chitară” a cuprins lucrări semnate de Fernando Sor (*Six airs de „La Flûte enchantée”* de Mozart, Op.19), Manuel Ponce (*Preludiu, variațiuni și fugă pe tema „Folias de España”*), Miguel

Llobet (*Romanza și Respuesta*), Gaspar Cassadó (*Leyenda catalana, Catalanesca și Canción de Leonardo*), Eduardo López Chavarri (*Sonata no. 2 în re minor*). Barceloneză de origine, ca și compozitorul Fernando Sor, chitara sa, construită acum nouă decenii, i-a fost un partener fidel, cu sprijinul căruia a construit atent fiecare edificiu fonic, metamorfozând dificultățile tehnice (care debordează din parcursul tripticului lui Ponce) în ghirlande filigranate de sunete. Stăpânind o plajă de nuanțe incredibil de extinsă, imaginând joncțiuni între perioade creatoare, calibrând mental parametrii constitutivi ai fiecărui reper componistic pentru a-și echilibra propria viziune, modelându-și imperceptibil energia atacului pentru a îmbogăți considerabil spectrul de culori și, nu în cele din urmă, conferind aura simplității asupra gestului interpretativ în integralitatea sa, Márquez și-a confirmat statusul valoric, investindu-și și această evoluție bucureșteană cu atributul excelenței.

La ora la care cea de-a șaptea ediție a „Serilor de chitară” devenea istorie, Costin Soare și Asociația **Kitharalogs** finalizau un nou proiect datorită căruia chitara clasică va urca din nou, ca personaj principal, pe podiumurile de concert ale capitalei. Le urăm ca, în 2018, eforturile lor să se materializeze în reușite cel puțin similare, iar festivalul „Serile de chitară” și provocările sale să devină o constantă de succes a peisajului cultural bucureștean!

Loredana BALTAZAR

Festivalul Clara Haskil, Sibiu, Sala Thalia, 27 - 29 Octombrie 2017

Primul proiect de talie internațională din România care onorează memoria legendarei pianiste de origine română Clara Haskil, *Festivalul Internațional de Muzică Clasică Clara Haskil*, ia ființă în 2014, într-unul dintre cele mai frumoase

orașe din țară, Sibiu, fostă Capitală Culturală Europeană, un oraș recunoscut pentru efervescența turistică și culturală. Armonie, interpretare la cele mai înalte standarde, pasiune și iubire necondiționată pentru muzica clasică sunt doar câteva dintre calitățile pe care le putem asocia numelui Clara Haskil,

calități pe care festivalul își propune să le împărtășească publicului și să le ducă mai departe. Acesta este motivul pentru care Festivalul Internațional de Muzică Clasică Clara Haskil reunește, chiar de la prima ediție, laureați de prestigiu ai concursurilor de muzică din întreaga lume, nume ce dau astăzi tonul în muzica clasică internațională: ediția din acest an a festivalului aduce la Sibiu artiști francezi, maghiari, elvețieni, precum și artiști români consacrați.

Festivalul Internațional Clara Haskil a luat naștere la inițiativa pianistei Alina Azario. Într-o vreme în care tendința tinerilor este aceea de a pleca din țară, o pianistă din România aflată în plină ascensiune în muzica internațională și-a propus să readucă acasă un simbol – un gest de reverență pentru România, dedicat uneia dintre cele mai talentate pianiste de origine română a tuturor timpurilor: Clara Haskil.

Clara Haskil, cea despre care Charlie Chaplin spunea că este „un geniu”, a marcat un secol de muzică internațională și a rămas până astăzi un reper în ceea ce privește căutarea perfecțiunii, interpretarea la cele mai înalte standarde și iubirea necondiționată pentru muzica clasică. Interpretările sale din Mozart și Schubert sunt legendare.

Născută la București, pe 7 ianuarie 1895, Clara Haskil avea să se perfecționeze la Paris, urmând să concerteze alături de mari muzicieni ai lumii, nume care au făcut istorie, de la dirijorul Herbert von Karajan, la inegalabilul pianist de origine română Dinu Lipatti, care i-a devenit și apropiat. În 1942, pianista s-a stabilit la Vevey, în Elveția, iar în prezent, într-un gest de meritată recunoaștere, unul dintre cele mai importante

concursuri de muzică clasică din lume, cu o tradiție pe peste 50 de ani, care are loc chiar la Vevey, îi poartă numele: Concursul Internațional de Pian Clara Haskil.

„Zilele trecute a venit la mine un doctor din România ținând de mână o fetiță în vârstă de șapte ani. Acest copil este o minune: n-a urmat niciodată o adevărată instrucțiune muzicală, dar nici nu era nevoie, de vreme ce poate reda din memorie, fără greșală, cu mânuțele ei de copil, tot ce i se cântă; mai mult încă, poate s-o facă în orice tonalitate. I-am pus în față o sonată ușoară de Beethoven; a descifrat-o perfect, fără să ezite măcar o secundă. Ne aflăm, fără îndoială, în fața unei enigme: o asemenea maturitate într-o minte de copil este într-adevăr tulburătoare.” – descria profesorul Anton Door prima întâlnire cu pianista, în volumul „Clara Haskil” de Jerome Spycet, Editura Muzicală, 1987.

Unii dintre cei mai importanți muzicieni ai tuturor timpurilor au apreciat talentul Clarei Haskil. „Într-o epocă în care pianistii prestigioși nu lipsesc, m-am întrebat asupra caracterului unic al cuvântului și interpretării Clarei Haskil. Ascultând-o cântând un concert de Mozart sau de Beethoven, aveai senzația că totul era corect în mod natural – tempi, nuanțe, frazare – ceea ce suscita între dirijor și solist un dialog care făcea inutilă orice discuție prealabilă, pusă la punct cu oricâtă trudă. Și artiștii muzicieni de orchestră, atât de sensibili la calitatea acestui acord, erau uluiți la prima repetiție și aveau o plăcere vădită să o acompanieze.” –

povestea dirijorul Herbert von Karajan în prefața cărții dedicate pianistei. „Ascultând-o interpretând Mozart, îți dai seama cât de departe de adevăr suntem noi toți.” – Dinu Lipatti.

Clara Haskil a lăsat nu doar o moștenire muzicală excepțională, ci și o mărturie unică, profund umană, despre fragilitatea artistului, despre dedicare până la abandonul de sine și despre respectul datorat publicului. Cu o dăruire inegalabilă față de muzica clasică și având dorința de a căuta cele mai bune acorduri până la perfecțiune, Clara Haskil a atins însă gloria abia la vârsta de 55 de ani. Lăsând să se vadă fragilitatea artistului, pianista era extrem de autocritică cu propriile interpretări și suferea de un „trac violent” înainte de concerte. Deși numeroși critici de renume internațional și muzicienilor de prim rang i-au pus în lumină valoarea, cariera concertistică a celei care, astăzi, este unul dintre reperele muzicii clasice internaționale avea să se desăvârșească abia spre vârsta maturității târzii.

Festivalul Internațional Clara Haskil își propune să unească muzicieni internaționali și muzicieni români de vârf pe scena Sălii Thalia din Sibiu (România) și să ofere publicului un tip de emoție care poate fi trăit numai în intimitatea sălii de concert, într-un schimb direct între artist și ascultător. Prestigioase insituiții s-au alăturat demersului organizatorilor festivalului, în efortul de a readuce numele Clarei Haskil în România și de a-l repune în valoare: Fundația Internațională „Clara Haskil” (Elveția), Ambasada Elveției în România, Ambasada Israelului în România și Institutul Francez.

Ca și la edițiile anterioare, artiști valoroși ai scenei muzicale contemporane le dau întâlnire iubitorilor de muzică clasică din Sibiu în cadrul a patru mari concerte – trei evenimente de seară și un concert matinée, în data de 29 octombrie.

„Anul acesta, îndrăznim o nouă formulă: încercăm să punem în valoare diferitele posibilități care se deschid atunci când muzicienii invitați acceptă să urce pe scenă singuri, în duo, trio sau alături de orchestră, îmbinări în program care permit o explozie de diversitate în repertoriul propus. Repertoriul în sine al ediției din acest an este unul de care suntem extrem de bucurosi: de la ultimele lucrări scrise pentru pian de Robert Schumann (Gesänge der Frühe op. 133) și de Franz Schubert (Drei Klavierstücke D. 946), atât de complexe, la luminosul Mare Duo în La Major de Schubert, până la binecunoscutul și atât de apreciatul trio Dumky de Dvorak (programat în 27 octombrie, în interpretarea violoncelistului Adrian Iliescu – concertmaestru al Orchestrei Simfonice din Hamburg -, violoncelistului german Niklas Schmidt și a pianistei Alina Azario) – contrastul nu ar fi putut fi mai mare! Sperăm ca, și în acest an, publicul să recunoască spiritul festivalului, să aprecieze programul propus și să ne fie din nou alături cu emoții puternice în suita de concerte care îi așteaptă timp de trei zile pline la Sala Thalia” – a mărturisit pianista româncă Alina Azario (stabilită în Germania), inițiativa și directorul artistic al Festivalului.

În data de 28 octombrie, Orchestra Simfonică București, sub bagheta lui Radu Postăvaru, îl va acompania pe violoncelistul Valentin Răduțiu (Germania, câștigătorul Premiului II la ediția din 2012 a Concursului Internațional „George Enescu”) în concertul în Do major de Haydn, iar apoi va interpreta „Noapte transfigurată” de Arnold Schönberg, o

lucrare mai rar interpretată în România, dar care rămâne una dintre creațiile cele mai cunoscute și apreciate de public ale acestui compozitor. Ca un ecou vor răsună și suitele pentru violoncel solo nr. 1 și 2 de J.S. Bach în interpretarea lui Niklas Schmidt, care tocmai a terminat de înregistrat integrala lor – aceste piese fiind considerate drept „Everestul” oricărui

violoncelist, iar imortalizarea unei interpretări reprezintă pentru orice muzician o mare provocare. Duo-ul format acum mulți ani între violoncelistul Valentin Răduțiu și pianistul suedez Per Rundberg va închide festivalul cu un program extrem de contrastant: plecând de la Variațiunile de Beethoven pe tema „Bei Männern welche Liebe fühlen” din „Falutul Fermecat” de W.A. Mozart, continuând cu Sonata a 2-a de Brahms și culminând cu Sonata în re minor de Șostakovici.

Cu pasiune și cu perseverență, Clara Haskil ne-a arătat că un artist are nevoie de public, la fel de mult cum publicul are nevoie de un artist. Oamenii duc muzica mai departe. (G.B.)

(extrase din: site-ul Festivalului <http://clarahaskil.ro>; <http://www.ziarulmetropolis.ro/regal-de-concerte-de-muzica-de-camera-la-cea-de-a-iv-a-editie-a-festivalului-international-clara-haskil/>)

